

■ Opgave 3 Politieke besluitvorming en multiculturele samenleving: besluitvorming over de Vreemdelingenwet

tekst 4

PvdA en D66 overstag voor harde asielwet

PvdA en D66 hebben in coalitieoverleg over de Vreemdelingenwet concessies gedaan aan de VVD, mede uit angst dat de VVD-fractie in de Eerste Kamer de wet anders zou torpederen.
5 VVD-Kamerlid H. Kamp noemt die inschatting van de coalitiepartners 'niet verkeerd'.
10 De VVD heeft de coalitiepartners de afgelopen maanden onder grote druk gezet om de Vreemdelingenwet aan te scherpen, blijkt uit een vertrouwelijke PvdA-notitie die vandaag in de fractie werd besproken.
15 De VVD-senatoren lieten zich vorig jaar gelden toen ze met succes ageerden tegen de referendumwet. PvdA en D66 hebben er nu alles aan gedaan om de VVD tevreden te stemmen en de oppositiepartijen GroenLinks en het CDA
20 buitenspel te zetten. Ook aan veel bezwaren van PvdA en D66 tegen onderdelen van de wet is tegemoet gekomen.
De VVD heeft een diep gekoesterde wens in
25 vervulling zien gaan nu is afgesproken om asielzoekers zonder documenten, 90 procent van

het totaal, aan de grens veel langer te ondervragen. Als het asielrelaas duidelijk niet klopt, kunnen de asielzoekers direct worden
30 teruggestuurd.
PvdA en D66 kregen gedaan dat toegelaten asielzoekers meer rechten krijgen en dat de politie niet zonder concrete aanwijzingen burgers staande mag houden bij verdenking van
35 illegaliteit. In het wetsvoorstel staat dat een redelijk vermoeden genoeg is.
PvdA en D66 taxeerden, blijkt uit de notitie, dat zonder afspraken vooraf veel amendementen van hen een meerderheid in de Kamer zouden krijgen,
40 waardoor de VVD geïsoleerd zou raken. Dat wilden ze vermijden, omdat de VVD dan mogelijk tegen de wet zou stemmen of uiteindelijk alleen met veel gemor akkoord zou gaan.
45 Een nukkige VVD in de Tweede Kamer zou voor de liberale fractie in de senaat het sein zijn om samen met het CDA de wet alsnog tegen te houden.
(...)
50 Oppositiepartijen CDA en GroenLinks hebben furieus gereageerd op de coalitieafspraken.

bron: de Volkskrant van 6 juni 2000

tabel 1

Stemgedrag naar acceptatie van politieke vluchtelingen en asielzoekers bij te houden Tweede-Kamerverkiezingen ¹⁾, 1997

	toelaten politieke vluchtelingen			toestroom asielzoekers		
	makkelijker maken	niet moeilijker, niet makkelijker maken	moeilijker maken	moet onbeperkt mogelijk zijn	moet beperkt worden	moet volledig gestopt worden
	%					
PvdA	17	39	45	10	72	18
CDA	13	36	52	6	80	15
VVD	9	28	63	2	78	20
D66	23	42	34	13	81	6
GroenLinks	45	34	21	29	63	8
SGP/GPV/RPF	14	43	43	7	81	11
SP	35	34	31	23	60	17
Andere partij	12	16	73	4	52	44
Niet-stemmers of blanco stemmers	10	30	60	5	66	30
Weet nog niet	12	34	55	5	72	23

CBS-publicatie: Leefsituatie van de Nederlandse bevolking.

¹⁾ 'Op welke partij zou u stemmen als er nu verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden?'

bron: naar een tabel uit het Statistisch Jaarboek 1999

tekst 5

In een reactie op de gang van zaken bij de voorbereiding van de nieuwe Vreemdelingenwet reageerden twee Kamerleden, Femke Halsema (GroenLinks) en Joop Wijn (CDA), met een ingezonden stuk in de Volkskrant van 6 juni 2000. Zij vragen zich in het artikel af waartoe het parlement nog dient, als wijzigingsvoorstellen van de oppositie bij voorbaat worden afgewezen. Hieronder een citaat uit hun artikel:

„In de twee jaar dat wij volksvertegenwoordiger zijn, hebben wij ons al te vaak,

onder protest, moeten neerleggen bij voorgekookte Paarse meerderheidsbesluiten. Paars lijkt nu openlijk toe te geven niet langer geïnteresseerd te zijn in inhoudelijke voorstellen van de oppositie om de wet te wijzigen, hoe redelijk en logisch wellicht ook. Daarmee is Paars de schaamte voorbij. Het parlementaire debat, het forum voor politieke besluitvorming, verwordt hiermee tot een schijnvertoning. Wij roepen de drie paarse partijen dan ook dringend op af te zien van onderlinge afspraken om niet in te gaan op de voorstellen van de oppositie.”

tekst 6

'Asielwet werkt juist discriminatie in de hand'

Praktijk en theorie botsen met elkaar

„We zullen huiverig zijn ons nog constructief op te stellen”, zegt B.Tholen van de federatie van vluchtelingenorganisaties VON. „Het grote gevaar is dat de weerstand zich nu radicaliseert.”

- 5 Het verzet wordt breed gedragen. Ook veel kerken, Amnesty International en Forum, het instituut voor multiculturele ontwikkeling, hebben felle kritiek. Ze vinden dat de kwaliteit van de asielprocedure onder de maat blijft, terwijl
- 10 de rechtspositie van mensen zonder verblijfspapieren verslechtert. De wet werkt discriminatie in de hand, en criminaliseert degenen die uitgeprocedeerde asielzoekers bijstaan.
- 15 Kerndoel van de nieuwe regels is het verkorten en vereenvoudigen van de asielprocedure. Maar directeur E. Nazarski van Vluchtelingenwerk gelooft er 'geen barst van' dat het in de praktijk

20 zo zal uitwerken. Theoretisch moet binnen zes maanden duidelijk zijn of iemand mag blijven, maar als de ambtenaren van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) dat niet halen, zijn er geen sancties.

25 „Er zijn zoveel onzekere factoren, zoveel uitwijkmogelijkheden. De termijn mag uitlopen als er ineens veel asielzoekers komen, of wanneer oorlogsslachtoffers zich aandienen.”

Ook de vreemdelingenkamers van de rechtbanken garanderen niet dat de procedure binnen zes maanden kan worden voltooid. Ze kampen met

30 nog een 'werkvoorraad' van 45000 oude zaken op het moment dat de nieuwe wet in werking treedt.

Mr. M. Mondt, voorzitter van de vreemdelingenkamer Den Haag: „Het zal in ieder

35 geval niet zo zijn dat we ten koste van de mensen die al langer wachten alles op alles zetten om die halfjaartermijn voor de nieuwe zaken te halen.”

De jarenlange discussie over de wet was weinig meer dan een zoethouder, concludeert B. Tholen van de VON. „We zaten twee jaar serieus met

40 Justitie om tafel, men deed alsof men naar ons luisterde en nu ineens worden allerlei zaken door politici in achterkamertjes geregeld. Dat is, vergeef me de woorden, een smerig politiek spel.”

bron: Trouw van 7 juni 2000

Opgave 3 Politieke besluitvorming en multiculturele samenleving: besluitvorming over de Vreemdelingenwet

Bij deze opgave horen de teksten 4 tot en met 6 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

In het regeerakkoord van het tweede kabinet-Kok werd in 1998 afgesproken dat er een nieuwe Vreemdelingenwet zou komen. Na twee jaar uitgebreid vooroverleg tussen de staatssecretaris van Justitie Cohen en de regeringsfracties van VVD, D66 en PvdA werd in juni 2000 het wetsvoorstel in de Tweede Kamer behandeld. De nieuwe Vreemdelingenwet is per 1 april 2001 in werking getreden.

De overheid heeft vanaf de jaren negentig een steeds stringenter toelatingsbeleid gevoerd. De nieuwe Vreemdelingenwet vormt het voorlopig sluitstuk van deze ontwikkeling. Dat de regels voor toelating van asielzoekers steeds strenger zijn geworden, heeft enerzijds te maken met een stijging van het aantal asielzoekers en anderzijds met verschillende binnenlandse factoren.

- 3p **18** Welke binnenlandse factoren zijn voor het kabinet redenen geweest om het toelatingsbeleid restrictiever te maken? Noem er drie.

In het toelatingsbeleid is een dilemma te herkennen. Het dilemma is dat het kabinet enerzijds het aantal asielzoekers wil verminderen, maar anderzijds ook een rechtvaardig beleid wil voeren. In de nieuwe Vreemdelingenwet is dit dilemma ook zichtbaar.

- 2p **19** Geef dit dilemma in het toelatingsbeleid weer aan de hand van tekst 4.

Zie tabel 1.

In tabel 1 staat per partij of groep partijen het percentage kiezers dat het eens is met een aantal uitspraken over het al dan niet toelaten van politieke vluchtelingen en het al dan niet inperken van de toestroom van asielzoekers. Zo is 17% van de PvdA-kiezers het eens met de uitspraak „makkelijker maken” in het toelaten van politieke vluchtelingen.

Over het asielbeleid zijn 'linkse' en 'rechtse' partijen in de Tweede Kamer verdeeld.

- 3p **20** Komt dit verschil tussen 'links' en 'rechts' ook tot uitdrukking in de opvattingen van 'linkse' en 'rechtse' kiezers over het al dan niet toelaten van politieke vluchtelingen en al dan niet beperken van de toestroom van asielzoekers zoals weergegeven in tabel 1? Licht je antwoord toe.

Zie tabel 1.

- 2p **21** In hoeverre komt de mening van veel kiezers over het toelaten van politieke vluchtelingen in conflict met één van de gronden van het toelatingsbeleid? Licht je antwoord toe.

De Eerste en de Tweede Kamer hebben elk een eigen rol bij het tot stand komen van wetten. De rol van elke Kamer is terug te vinden in tekst 4.

- 2p **22** Noem naar aanleiding van tekst 4 een verschil in de bevoegdheden van beide Kamers in hun wetgevende taak. Licht het verschil toe aan de hand van de tekst.

Zie tekst 5.

De pers verzorgt bepaalde functies in de berichtgeving over het proces van politieke besluitvorming. Een voorbeeld is de informatiefunctie, namelijk het geven van informatie over politieke strijdpunten tussen partijen.

In tekst 5 staat een citaat van de Tweede-Kamerleden Halsema en Wijn in *de Volkskrant* van 6 juni 2000.

- 2p **23** Welke andere functies van de pers worden met het artikel van de beide Kamerleden in *de Volkskrant* vervuld? Noem er twee en licht je antwoord toe.

Zie tekst 5.

Er zijn verschillende knelpunten te signaleren in de wijze waarop de politieke besluitvorming in Nederland verloopt. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de knelpunten:

a in de relatie tussen de omgeving en het politieke systeem;

b ten aanzien van het democratisch gehalte van het politieke systeem;

c ten aanzien van de efficiëntie van het politieke systeem.

- 2p **24** Leg uit welke categorie van knelpunten van de drie genoemde in het citaat van de Tweede-Kamerleden Halsema en Wijn is te herkennen.

Niet alleen in politiek Den Haag was er kritiek op de gang van zaken rond de nieuwe Vreemdelingenwet. Ook in de samenleving riep de voorgestelde nieuwe wetgeving reacties op. In tekst 6 komen enige vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke organisaties aan het woord.

- 2p **25** Welke mogelijkheden hebben deze maatschappelijke organisaties om de politieke besluitvorming te beïnvloeden?
Noem er twee.

De politieke besluitvorming kun je beschrijven volgens de benadering van het systeemmodel.

- 4p **26** Beschrijf de politieke besluitvorming over de aanpak van het asielprobleem volgens de benadering van het systeemmodel van de politieke besluitvorming.

Doe dit als volgt:

A Noem de vier fasen van het systeemmodel van de politieke besluitvorming en zet ze in een juist tijdsverloop.

B Geef bij twee fasen een voorbeeld van een actor of actoren die er bij betrokken is/zijn en noem zijn/hun rol in deze fase.

(Niet alle voorbeelden staan letterlijk in de teksten 4 tot en met 6.)

Om het vraagstuk van de asielzoekers te analyseren, kun je gebruikmaken van de benaderingswijzen of invalshoeken van maatschappijleer.

- 4p **27** Leg uit welke twee benaderingswijzen van toepassing zijn op de teksten 4 en 6.